

ФИФИ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ЕИЙ ФЫМЫГЪЭПЩКИУ

АДЫГЭ ПСАЛЬ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КъБР-М И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ
ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА
И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГҮЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЫЫДОКИ

№151 (24.277) • 2021 гъэм дыгъэгъазэм (декабрим) и 18, щэбэт • Тхъэмахуэм щэ кыыдоки • И уасэр зы тумэнш • adyghe@mail.ru adyghesale.ru

Къэбэрдей-Балъкъерым и Іеташхъэ Клыкъуэ Казбек ви-деоззпыштэныгъэ Іэмалхэр къигъэсэбэу хеташ Наркоти-кым пещтэннымкэ къэрал комитетым и зэушигъэ. Ар иригъэкъуэкаш УФ-м и къе-рал къуэц! Іуэхухэмкэ ми-нистр, полицэм и генерал Ко-локольцев Владимир.

ЗЭИУЩІЭМ щытепсэлъыхащ наркотикымрэ абы и ліэужы-гъуэ щхъэр зыгъеутхъуэхэмрэ хабзэм къемыззгыу зыщэ-къэзыщхъэм я Іуэхур къы-ззпышудынымкэ екъуэл лжэхы-гъэм кърикуахэм. Министрым и паслэхэм къыззрхэшам-кэ, щышилэ - жэпуэгъэу ма-ззэм къриубыдэу хабзэхъумэ-хэм къыщлагъэшаш а Іуэху мышхъэпэмкэ ящїэ сатум сом мелуан 400 къыззрхэпкъуар.

Къыззехуэсахэр тепсэлъы-хъащ хабзэм къемыззгыу зэ-рагъэкъуэл наркотикым къит хэхъузм пышла Іуэхухэм зэры-зихъуэкам, банкыр хэмьту бжыгъэ активхэмрэ криптова-люют операцхэмрэ къыззэра-гъэсэбэлым. Мы Іуэхум пещтэннымкэ сэбэп хъунущ 259-нэ федеральнэ законыр. «Дяпкэл уголовнэ законода-тельствэм зэхъуэкыныгъэхэр хэлхъэн хуейш наркотикым къыззекъуэ фейдэуэ бжыгъэ актив ящлахэр къетхъэкскуунм таухуауэ, - къыхигъэшаш Колокольцевым.

Нэхъышхъэу къыхагъэшахэм ящышщ наркологие Іенатэм и лжэхыгъэр егъефлэкъуэнэр. Медицинэ Іуэхушаплэхэр лабо-раторэ Іэмэпсымхэмкэ къы-зэрызэргээпэштыхъэр жа-лаш, химико-токсикология къе-

Наркотикым зэрыпэштэйнүү Іэмалхэр ягъэбелджылы

хутэныгъэхэр щрагъэкъуэлны
щынальэ референс-центрхэр
къыззехуэн зэрыхуейри къыха-
гъэшаш.

Комитетым хэтхэм гульытэ
хэха хуашлаш къыдэкъуэтий

щэблэр наркотикым демыгъэ-
хъэхынм нэхъ набдзэгуб-
дзаплъэу къэлъыплын зэры-
хуейм. «Щынальэ посоми я

къалэн нэхъышхъэр ныб-
жыщшэхэм я узыншагъэр нар-

котикым щыххумэнырщ», -
жилаш министрым.

- Псоми фыуэ къыдгурьуэн
хуейш, хабзэм къемыззгыу
наркотикыр зэрагъэкъуэлы
сит хуэдиз щэпхъаджагъэ

къыштэдгъэшми, зэрымащїэр.
Щылэгъуалэм наркоманием
хүилэ щытыкэм зэгъэхъуэжын,
абы зэребэнин гупсысэ яхэль-
хэн хуейш, - дыщигуаш Коло-
кольцевым.

Къэбэрдей-Балъкъерым зи-
нубжыр балигъылэ нэмий-
саҳэм щадэлажэ центри 156-
рэ итш, щылэгъуалэ зэгъхъ-
ныгъэу - 8, волонтёр зэштэхъе-
еныгъэу - 9, фейдэ къегъэшы-
ным пымыщла организацэу - 1
(Волонтёр Іуэхум зэгъэжы-
нимкэ ресурс центр), абы и
кудамэу 12 щолажэ. Апхуэ-
дуи ди хэгъэгум наркотикым
пещтэннымкэ, ар зэрамы-
хэнымкэ щынальэ програм-
мээр щылэш.

КъБР-М Наркотикым пещтэн-
нымкэ и комиссэм и зэу-
щїэу дыгъэгъазэм и 1-м екъуэ-
клам Клыкъуэ Казбек Цыхухэр
егъэджэннымкэ, щынтынэмрэ
щылэгъуалэм я Іуэхумкэ
министерствэмрэ Граждан
жылагъэу Іуэхушаплэхэм ядэ-
лэжъэнимрэ лъэпкъ Іуэху-
хэмкэ министерствэмрэ къа-
лэн ящишлаш наркотикым пещ-
тэнным таухуа лжэхыгъэ
егъэкъуэкыным щылэгъуалэ
нэхъыбэ къыхашэну.

КъЭБАРТ Мирэ.

Псалэ зыщтэхэм я мылькур мэбагъуэ

КъБР-М и Іеташхъэ Клыкъуэ Каз-
бек ящлаш «Іуэх гуапхэм я фон-
дым» хэт хээрччэтиштэхэм.

- Гульытэ ялъывогъэс посом ху-
мыдэу абы хуэнхыкъуэхэм. Зи узын-
шагъэр зэфлэгъэувэжын хуэхэм,
сомыншагъэм и гугъуех зытельхэм
куэдрэ защтэвхъяаш фи Іуэхур
къыззэрхуунхэхур. Ихжрэй ильэс-
тийр хэлъэу екъуэкаш, узыфэ зэры-
цалэм цыхухэр зэхээздэн ищлаш.

Абы щыгъуэми зи унэ екъуэлэжыну
Іэмал зимиыэ дохуутрхэм сэбэг фах-
хэхууну гукъэл фишлаш, узым зэ-
рызьышахъумэ Іэмэпсымхэм, ерс-
къыхэр яхуевгъэшаш. Цыхухэм
факъууовэ, фадоэлпъуу, щытыкэ
гугъум къывош! «Тхъэм фигъэпсэу!»
вжызойэ, - захуигъэшаш Іеташхъэм
къеблэгъяхэм.

КъБР-М и Іеташхъэмрэ Прави-
тельствэмрэ я гъэтэлтыгъэ фон-
дым таухуауэ къэлэлжашаа. Прави-
тельствэм и Унафэшти Мусуков Алий.
Фондым щахъумэ мылькур трагъэ-
къуадэ хуэмышлауэ псэхэм, щытыкэ
гугъум итхэм, зи узыншагъэр екъ-
къуахэм. Цыхухэм зыкъыззрхуа-

гъазэ щхъэусыгъуэм елъытауэ,
ядолэпкъу.

- Ильэс къэс апхуэдэ дэлэпкъуны-
гъэхэм хүхэхтырт сом мелуан 30-м
щыгъиу. Мы гъэм фондым и мылькум
хэдгъэхуаш ики сом мелуан 65-м
нэдгъэсаш, - жилаш Мусуковым.

КъБР-М и Іеташхъэм къыхигъэшаш
хээрччэт Іуэхум таухэ налогогр рес-
публиком и мылькум хэлхъэнтээ
зэрыхуэхур.

- Республиком и бюджетыр сом мел-
ларди б-кэ нэхъыбэ зэрыхуам таухуа
дэфтэрыр Парламентым едгэх-
хашаа дыгъуасэ. Худчых зиэхэм да-
зээрдэлэгъуы мылькум сом мелуан
200-кэ хэдгъэхуашаа. Ильэс къуам
дилам нэхъэр ар проценти 142-кэ нэ-
хъыбэш. А дэлэпкъуныгъэр сом мелуани
180-кэ ежъуа щыташ, нобэ сом мелуан
608-рэ мэхъу, - жилаш
Правительствэм и Унафэшти.

КъБР-М и Іеташхъэм зэушиш щэ-
хэм ягу къигъэкъыжаш лышх узыфэр
зыпкъырт Иванько Димэ хуэхъуэ
уасэу сом мелуанрэ мин 600-рэ ири-
тыну иджыблагъэ зэрыжилар:

(Къэхуэр 2-нэ нап.)

Махуи 6-щ къэнэжар

Пшээ зыхуэтш щэджыкъакъуэ лъа-
пэхэ! 2022 гъэм и япэ ильэс ныкъуэмди
газетыр зыгъэхъэну хуейхэм абы
щытрапдэзэну палъэр дыгъэгъазэм и
23-м еух.

«Адыгэ псальэм» тедээним феуужье-
рэлкъын, иужу дыдэ маҳуэхэм нэвмь-
гээсэну фыкъыхудоджэ. Ди ныбжъэгъу
пэжу адэкли фыкъэнэну, дунеймрэ
льэпкъырт эхъэлла Іуэхуэгъуэ нэхъыш-
хэхэм анэдэлхубзэмкэ къыдэл газет
закъумкэ ющывгъэззэним къы-

пыштэну фыхуеймэ, фигу къыдо-
гъэхыж «Адыгэ псальэм» мазихым и
уасэр:

унэм ныфхуахынумэ - сом 724-рэ
къэлэйкэ 80-рэ;
фэ езым поштам къыщечыфхыжын-
умэ - сом 660-рэ.

«Адыгэ псальэм» щытевдээ хуунущ
КъБР-М пошт зэпыштэнгъэхэмкэ и
управленэм и Іуэхушаплэ посоми.

Ди индексыр П 5894.

КъБР-м и Іэтащхъэ Кызакыуэ Казбек хэтащ УФ-м и Правительствэм щынальэм зөгъэужынымкіэ и комиссэм и президиумым и зэңүштәэм

КъБР-м и Іәташхъэ Кіуэкіуэ Казбек видео-конференц Іәмалкіә хәташ УФ-м и вице-премьер Хуснұллин Марат иригъэкіуекіа, Правительствэм щынальэм зегъэужынымкіә и комиссэм и президиумым и зәүштіэм. Къыззәхуеса-хэр абы щытепсәлъыхаш «Псэупіехэмрә къалә гъаштәмрә» лъэпкъ проектыр гъэззеща зэрыхъум.

33. ЭЗҮҮШІР кызылзээүихүм, Хуснуллин Марат жи-
лаш 2021 гъэм и кіем псөүпіз ухуэнгъэхэм зэрзыза-
убғуар, федеральнэ бюджетым абы хухигъекіа
мылькур мыхъэнэ илэу кызызрагъещхъэпэр, къа-
лэшхуэхэм я гъуэгүхэр зыхуагъэувыжа пальэм и пэ
къихуэу зытетыпхъэ мардэм зэрнигаңъесар. Хуснул-
линным къыхигъещащ ухуэнгъэхэр нәхъ лъапіз
зэрыхъур йүэхур зылъахъэ щхъэусыгъуэхэм я нэ-
хъышхъэу зэрьштыр. Абыжэм ящыщү дуней посм
ахъшэм и уасэм зэрьшық! Ерыхур, ләжыгъемира-
хъэл! Ехэр нәхъ лъапіз зэрыхъуар, ахэр къыщыщ! Га-
гъекі! Йүэхүщапіз күзд пандемием и зэрәнкі зэ-
рымылажъэр, узыхуейр зы щыпіз ишү адрайм и
чэзум нәбгъесынри тыншу зэрьшымытыр.

Къэбэрдэй-Балъкъэрэм дызэрпйт ильясым къри-
убыдэу щатыну я мурадц псори зэхэту метр зэб-
гүзэнэтэ 513-м нэс псэуплэ. Щышилэмрэ щэклю-
гүзэмрэ я зэхуакум псори зэхэту ята псэуплэхэм

къыззәңгәубыйдә метр зәбгүззәнаты 429,6-рә. Ари бләккә ильәсым еплъытмә, проценти 105,8-м нос. Ухуеныгъе езыгъэккүәк! Йуэхүщаппәхәм унә 32-рә зәфәләгъеваш. 2022 гъэм ятыну загъәхъезыр метр зәбгүззәнаты 530-рә хыу псәүпәхәр.

2022 гээми пашэнц пэсүрлэцхэм я инфраструктурэм зезигчэужь ухуэнэгээ лэжигчэхэм. Рес-публикэм и бюджетэм цыцуу сом мелуан 50-м щигу хухагъяацаа Налышын хыхээ Искож хэзблэм и гүзүүхэр зэрагъяацхын щадзэн ипэкэе гъяацхынхыа инженер пажыгчэхэм

өгъекуэлкыпхээ инженер лэжбыгъэхэм.
2022 гъэм Налшык къалэ и Къуэкыпэ лъэнис-
къуэм хыхъе унэхэр псыкээ къызээзыгъэпэцьнуу
куудамэхэм зыщрагъякууэдийним сом мелуан
570-рэ хуаутыпшиныц. Агууэдэү инфраструктурэм
зыщлагъякъуэмэ, 2025 гъэм ирихъэлэү Къуэкыпэ
лъэныкъуэм псуулэү метр зэргүүзэнати 170-м нэ-
сым зыщрагъякууэдийнифынущ.

Федеральны бюджетын къыхэкыу дызыхуэкүэ ильясым сом мелуани 198-м щигыу трагъэкүэдэ-нуш уней псэуплэхэр щаухуэ Налышк къалэ хыыхэ Белая Речкэ къуажэм щыщ Эркин Сёзен щыплем и псы ижыплэхэм.

2023 гъэм Мышхъыдж хъэблэм псы зэрыйкуену инженер ухуэнгъэхэмрэ псы ижыплэхэмрэ тра-гъэкүэдэну я мурадц сом мелуани 128-м щигыу, Хъэснэй и щыбагыым щаухуэ уней псэуплэхэм хуантышынуш сом мелуан 58-м щигыу

хуаутыпшынущ сом мелуан 58-м щигүү.
2024 гъэм псыр зэркүүэ инженер ухуэныгъэхэм-
рэ псы ижкүүлэхмэр щыным щелжэйнущ «Дуб-
ки-07», «Сосрыкъүэ» хъэблэхэм, абы трагъекүүдэ-
нущ сом мелуан 95-м нэс.

Къуажэ пхыдзахэри зэпащӏэу

КъБР-м и Іетащхъэ Klyuklyuэ Казбек хэташ Урысей Федерацэм и Президентым и полномочнэ лыклюзу Кавказ Ишхъэрэ федеральнэ щынальэм щыіэ Чайкэ Юрий цыихухэм ядригъэклюэклэ зэпсэлъэнэгъэм.

ПОЛПРЕДЫМ и хәштапләм видеозәпүштәнныгъез
Іәмалхәмкәс пәсэльцащ Къәбэрдей-Балъкъәрим и
Дзэләкъуэ щыналъэм хыхъэ Сәрмакъ күуажәм
дәссыр. Ар щәупщаш Зольскә - Совхознә - Сәрмакъ
жыләхәр зәпүзыштә гүүегүр зыхуей щынуамы-
гъазэм.

Къаlта lуэхум и жэуапу, Kluéklyu Kazbek Чайкэ Юрий щыгъуазэ ищlащ къуаждэсым зи гуту ища автомобиль зекуаплэм и зэгъэпэцьыжыныр 2022 гъэм гъуэгүхүэ лэжьыгъэу ирагъэкlyuksynuhэм зэ-рыхагъэхъар, а lуэхум хуэгъэзауэ сом мелуан 55-рэ къыхуаутыпщын зэрыхуейм ехъэллаи къэралым зэгурлыуенгъэ зэрыращылар.

33 урыгуннын 33 зэрэгцэвиллар.

Километри 5,6-рээ зи кыыхагь гүэгур къызыхуэтнышэу зэрэгжээпэцжыныщ «Флагъ лъагэ зиэ гъэгу шынагъуэншхэр» лъэпкъ проектым хыхъэу. Автомобиль зекуаплэм иращылын лэжыгъэхэм щышу, къуажхэм лъэс зекуаплэмцхэр щыпхашынущ, автобус къэувылэпхэр къышагъэшцэрэшцэжыныщ, гъэгу луфэ нагыщхэр щагъэувынущ.

ЛУЦЭ Султтан.

КъэкIуэну ильэсым и бюджетым къышIагъу

КъБР-м и Іәташхъэ Кlyэкlyэ Казбек иригъэ-
кlyэклащ ильэс дызыхуэкlyэм республикэм и бюд-
жетыр зыхуэдэнур щызепкъраха зэүшлэ.

АБЫ хэтац КъБР-м и Правительствэм и Унафэцли **Мусуков Алий**, КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкэ и министр **Къалэбатэ Рустам**, КъБР-м егъэджэнгъэмкэ, щэныгъэмрэ щалэгъуалэм я йүхухэмкэ и министр **Езауэ Анзор**.

Күләккүй Казбек къыхигъещащ хүшхүэ пш҃эншэу иратыну хуитыныгъэ зиәхэм ахэр яңергыгъехъенры цыыххэм я дежкэ мыхъэнэшхүэ зиә къалэн нэхъышхъээм зэращицыр. 2022 гъэм и щынальэ бюджетым абы трагъэккүйдэн папщик щаубзыхуа сом мелуан 400-м нэмыши, Къэбэрдей-Балькъерым и Ыташхъэм пш҃эриль зэращицам ипкъ иткіэ, абы хухахынущ иджыри сом мелуан 200, ильясым къри-убыдэү а мылькум иджыри сом мелуан 73-рэ халхъяну я мурадц.

Бюджетым төхуха законым зэхүүэкіныгъэр хэлхэвэным щытепсэлтийхым я льым фошыгьуу хэлтыр зэпымыууз къыззэрраШытэ ӏэмпсымэхэмкіэ япэ лэужкыгъуз хуэдэ фошыгьуу уз зиэ сабийхэр къызэггэпэццын ӏуэхуми хэплъац. А медицинэ ӏэмпсымэхэр сымаджэхэм пщэншэу етыныр къэрал, щыналь э бюджетхэм зэрыцымыубзыхум къыхэкыу, унафа къащац ахэр республикэ бюджетым щыц мылькукэ къыхуацхунуу. Абы теклүэдүн сом мелуан 26-м щигьур ильэс къаклуэм къышыцэлзача къышальтынч республикэ бюджетым

дзааү къышталыштынүүч республикэ бюджетым.
КъБР-м и Іеташхъэ Klyuklyэ Kazbek КъБР-м и Парламентым а махуз дыдэм хуигъэхъаш «Къэбэрдей-Балъкъэр Республиком 2022 гъэм, апхуэдэу 2023, 2024 гъээм ятецьыхъя и республикэ бюджетым и луэхуккэ» законым и проектым халъхъэ зыхуэфащэ зэхъуэккыныгъэхэр.

КъБР-м и Іэтащхъэмрэ
Правительствэмрэ я пресс-lyуэхүщаплэ.

Лэскэн щынальэм хыхьэ Аргудан къуажэм щыщ Ыыхъэм хъэшхъэрыуэ узымкіэ мардэ пыухыкіа (карантин) щыгъэувыным тухуаэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іеташхъэм и Унафэ

Лэскэн районым хыхьэ Аргудан къуажэм и щынальэм хъэшхъэрыуэ уз зыпкырыт пыеушхъэ щыиэ науэ къыззраштам къыхэкіу, «Ветеринарием и үзүүкіе» 1993 гъэм накыгъэм и 14-м къашта Федеральнэ закон №4977-1-м, «Хъэшхъэрыуэ узым земгъэубгъунымкіэ, абы и къежаплэр гъекуэдынымкіэ, карантин щыгъэувынымкіэ, щыухыжынумкіэ, нэгъуэшл мардэ пыухыклахэмкіэ ветеринар хабзэхэр къэштэним тухуаэ» УФ-м Мэкумеш хозяйстввемкіэ и министерствем 2020 гъэм щэклуэгъум и 25-м къыдигъекіа унафэ №705-м япк иткіэ икти Къэбэрдей-Балъкъэр Республиком Ветеринарием и управлением и унафэшл 2021 гъэм дыгъэштэнимкіэ и 8-м къигъеха тхыгъе №38-02-06-1509-м тету, хъэшхъэрыуэ узыр гъэклүздын мурадкіэ:

1. Лэскэн щынальэм хыхьэ Аргудан къуажэм и Лесная уэрэм тет унэ-лъялпэс №12-м хъэшхъэрыуэ узым и къежаплэр зэрыщиээр къэгъэлгъэштэн.

2. Унафэм и япэ Ыыхъэм къыщыгъэлгъэштам хъэшхъэрыуэ узым къыщыгъэштам хъэшхъэрыуэ узым и къежаплэр зэрыщиээр къэгъэлгъэштэн.

3. Унафэм и япэ Ыыхъэм хъэшхъэрыуэ узыр къыщыгъэлгъэштам хъэшхъэрыуэ узыр гъэлхүчтэй хуагъэува мардэ пыухыклахэр (карантин) щыненшт, Къэбэрдей-Балъкъэр Республиком и Іеташхъэм ахэр үзүүжынум тухуа унафэ къыдигъекіу.

4. Мардэ пыухыклахэр (карантин) къэштэн мы унафэм и ёшанэ Ыыхъэм къыщыгъэлгъэштам хъэшхъэрыуэ узыр гъэлхүчтэй хуагъэува мардэ пыухыклахэр щемыгъекуэштим тухуаэ:

5. Мы унафэм и 2-нэ, 4-нэ Ыыхъэм къыщыгъэлгъэштам хъэшхъэрыуэ узыр гъэлхүчтэй хуагъэува мардэ пыухыклахэр (карантин) щыненшт, Къэбэрдей-Балъкъэр Республиком и Іеташхъэм ахэр үзүүжынум тухуа унафэ къыдигъекіу.

6. Къэбэрдей-Балъкъэр Республиком Ветеринарием и управлением хуэгъэувын хъэшхъэрыуэ узыр гъэлхүчтэй хуагъэува мардэ пыухыклахэр (карантин) щыненшт, Къэбэрдей-Балъкъэр Республиком и Іеташхъэм ахэр үзүүжынум тухуа унафэ къыдигъекіу.

7. Мы унафэм къару егъуэт абы Ы щыщадза маҳуэм щегъэжьау.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іеташхъэм

**КИУЭКИУЭ Казбек
Налышкъ къалэз
2021 гъэм дыгъэгъазэм и 10
№179-РГ**

Цыхугъэр, напэр, пэжыр япэ изыгъэшү, ахэр зи гъуаззу, гъашцэ джэлэсү дунеим тет цыхур щынальэм, лъэпкъым, унагъуэм нэхъыжыфу уилэнир фыгъуэшхуэш. «Нэхъыж тетуущыкыпIэш», - жеэ адигэ пасльэжкым. Апхузэд унэтIакуэу, ушиякIуэу Мэкъуауэх я лъэпкъым яIэш Мухъэмэд Iэмъирбий и къуэр. Араш зи тхъэмадэ унагъуэм щызекуэ адигэ хабзэм и къежапIэр, лъэпкъ нэмьсум и хъумакуэр, абы иль акъылым и купщэр, пщэм и лъагапIэр. Күэд зыльэгъуа, күэд зыщэ а нэхъыжыфу и ныбжыр мы маухээм ильэс 80 ироку.

МЭКЪУАУЭ Иэмъирбий Аруан щынальэм хыхэе Псыгуэнсу адигэ къуажэм 1941 гъэмдигъэгъазэм и 18-м къышацхуац. Ар къышахуац лъэпкъ хабзэрэ нэмьсэр, пщэрэ гультыэрэ зериль унагъуэ дахэм. Жъегум и хъумакуэ Мухъэмэд гъашцшэр гурэ псэкэ къэзыштахэм ящыщац. Ар жылэм щызэхыха хохийствэм япэцыкIэ учётчику, иужкыкI губгъуэ бригадэм я пашэу ильэс күдкIэ щылэжкыац. Унагъуэри колхоз лэжыгъэри зэдихац Мухъэмэд и щхъэгъусэ Сурэтхъани (ар Семэнх япхуут). А лъэхъэнэм зэрэхбэзрати, бын яI-ямыIэм емьлъитай, бзыльхуэ цыкIухэри губгъуэм щылажкыэрт, къалэн я пщэ дэлту. Сурэтхъани, адрий къуажедэс цыхубзхэм күэдым хуэдэу, пщIакуэ, нартыхудеч күэрт, сабийкэр зэрыкIэрыццауэ. Бынунагъуэшхуэ хуяат ахэр: къуажа зыпхуэрэ зэдагъуэт. Адэ-анэм, зэшхэу Султан, Мурадин, Хъесэн, Володя, Иэмъирбий, Мухъэмэтий (ар Хэку зауэшхуэ иужкыкI къальхуац) гъэфIэну яIэт сабий курит пщац дахэ Мариер. «Драхьеим гъущэу, кърахъэм щытэу» япIа а хыдажбэз закъуэрт унагъуэм нэкурэ напIэу яIэр. Зэшхэгъусэхэр гугуу ехмы, зэгургууэрэ зэдэуэжу посэурт, я бын цыкIухэм хуалгыгъуэхэм я псэхэр игъенхуу, езыхэм яку дэль зэхууштыкIэмрэ зэхшыкIымрэ ягухэр игъэхуабэу.

Совет цыхубэм я мамыр гъашцэр къызэтрикыуац 1941 гъэм къехъея Хэку зауэшхуэ. Псыгуэнсүдэс күэдим хуэдэу, Мухъэмэд езым и лъэукикI фронтым къуац, щальхуа и хэкур бийм щихъумэну. Ар щызэуац Тэн Iус Ростов щынальэм, иужкыкI Курск дэж щекуэкIа зэзау гуашцэхем лыгъэ щла-пIэ щихуац, 68-нэ фочауэ полкым хэту. А лыгъагжэхэм хэту Мухъэмэд мыйзимтэу улгээх хъуац икIи зэман къыхькI улгээхэм щэлэш, иужкыкI фронтми луухэжац. Хэку зауэшхуэр иухуа щынальэм къэзыгъэзэжа зауэлI хахуэм и Iепкъильэпкъым иджыри мыгъуща улгээхэр, удынхэр телт. АтIами абы и бгъэгум щылыдьрт «Кавказы эзрахуумам папшI», «Хахуагъэм папшI» медалхэр. ИужкыкI абы къраатч «Германиим дызэрхэгкIуум папшI», Хэку зауэ орденим и 2-нэ нагыншэр, нэгъуэшIхэри. Мухъэмэд къыхуагъэфэшат къэрал дамыгъуэ 8.

- Ди адэр псээзэлхъэпIэ зауэ IэнатIэм луухукац, унагъуэри, жъэгугъэри, бынри зиуху дыхигъэзаш ди анэм, колхоз губгъуэм зэрэхулажм хуэдэу. Зэкъым-тэзукъым ар гужеигъэу зэрихуар, нэмьцэхэр ди къуажэм къышидыха, абыхэм я кхуухуялтэхэр ди уафэгум щита лъэхъэнхэм, - и сабийгъуэр зиухууда ильэс бзаджэхэм топсэльхъи Iэмъирбий. - Бынунагъуэшхуэмрэ лэжыгъэхэм зэдэхуны мытынши, ди анэр апхуэдизу къыдэгугуу дыкъигъэхуути, зауэ нэужым унагъуэхэм я къабзагъэр, зэлзэлэштинынгъэр къэпшытэнр зи къалэн комиссэ щихъэхэм дэ дыхилтыац щитац къуажэм нэхъ къабзэу, зэшIэкъуац дэс унагъуэхэм. Ди анэр дэн-бзэнни хуээгъуэлхъакути, унэм дызэрхэдэсныи школын дызэрхуун щыгыни езым тхуудырт еклю. Зэхээзэху щытыкIу аригъэкIуакла а къэпшытэнгъэм япэ увьпIэр къышытльагъэсат абы щыгъуэ.

Гугууэххэм зыпхуамыду, гъашцэм къапигъэтэйл лъэпощхэпохэм пэлъэшти къагъэтэдкац бынри зэхчхэгъусэхэм. Я сабийгъуэм зиухац зауэ бзэлхъхэмрэ я нэгу щIака гузэвэгъуэхэмрэ я гур ирамыудауэ, цыхур

Нэхъыж Гумахуэ Мэкъуауэ Иэмъирбий

Фыуэ ялъагъуу лъэ бидэкIэ гъашцэм хеуваш зэрыбыниблри. Адо-анэм яхузэфIэкIац абыхэм ящыщ дэхэнэми зэрыпсэун щIэнэгъэрэ ИещIагъэрэ ирагъэгъуэтин, нэхъыщхэрачи, къызыхэкIа лъэпкъым, нэхъыжхэм яхуэфаш щIэблэу ягъэсэн. Быним я фыгъуэ күэд хэмийлпIэу, 1969 гъэм дунеим ехижаш Мухъэмэд, заузм гугуу зэрыщехар къыщIэкIуэжри. Сурэтхъан и щхъэгъусэм кэлтэгэсэукац зэмэнкIэ. И ныбжыр ильэси 100-м щIигъуаэ, ар дунеим ехижаш 2006 гъэм. Анагъэ и лъэнэгъуэкIац хульэкIа посир гультыншээ ищIакым къэралым. Быниблым я аэн гумащIэм, абыхэм я щIэблэу я аншхуэ юфIым къратай щитац «Анагъэм и щIых» медалым и 1-нэ, 2-нэ, 3-нэ нагыншхэр.

Зи сабийгъуэр Хэку зауэшхуэ и ильэсхэм, абы и ужь итэ лъэхъэнэ хъэлээн хиубыдахэм яхэтш Мухъэмэд Сурэтхъанэр я бын нэхъыщIэхэм ящыщ Иэмъирбий. Апхуэдэу хуами, гугууэххэмрэ щыщIэнэгъэмрэ къыщIэтэджа щIалэм гъашцэм хуиIа гукъидэжыр фIэмыкIуэду, еджэним хуэжиджэр, щIэнэгъэм хуеIау балигыпIэ иувац. Къуажэ курит школ нэужжым абыхэм хиукыуэдээ ищIакым къиухаш Налышк дэт Технологие техникимур икIи пщафIэ нэхъыщхэуэ лэжъэн щыщIидзаш Анзорей дэт шхапIэм. Зи зэфIэкIым, бгъэдэль щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэпI щIэлгээлI ныбжыншIэр лъэпошхэпоуншэу щIэтысихац. Плехановын и цэр зэрихъэу Москва цыхубэхэмийствэмкIэ институтын. ИльэситхукикIац шеджэри, диплом плътижыр и юрлыхъэу, инженер-технолог ИещIагъэр зригъэгъуэташ абы. А зэманим зэрхбэзти, еджапIэ нэхъыщхэх къэзыух щIэлгээлI ныбжыншIэр пла-лъэкIэ ягъакуэрт апхуэдэу лэжъакуэр нэхъ хуэнэгъуэу къальти щынальхээн. Абы тету Мэкъуауэ Иэмъирбий хуэжиджэр, щIэнэгъэм хэзигъэхуэну щIэхъуэ

Махуэгъэпс

Фээпль

Лъэужь дахэ Къэзыгъэна Шыгъушэ Хъэбил

Шыгъушэ лъэпкын гуауэшхуэ къытщиэуаш. 2021 гъэм дыгъэгъязэм и б-м дунейм ехыжащди нэхъыжыиф, лэжыгъэ арагбүэ Хэкуми лъэпкими хуззыщла, «Шыгъушэ» лъэпкэ зэгухъэнэгъэм и тхъэмадэ Хъэбил Мулид и къуэр.

Хъэбил 1943 гъэм Жанхуэтекуэ къуажем къышалхуаш. И сабийгъэр зэман хъэлъэм хиубыдами, щале цыкльгур гурухуэ, жану къэтеджаш. Курит еджапэ нэужжым ар щиэтыхуаш Налшык дэт кооператив техникумым. Бухгалтер Иещагъэр илэу ар ехуулэнгъэкэ къиухри, «Эльбрус» райопом лэжьэн щицтидаа. Егугуу, жуулалтынгъэ хэлтээ зэрлажжээн гу лъатэри, Хъэбил бухгалтер ирагзэблэгъаш «Эльбруссий» совхозым. Щиэнгъэ нэхъыбээ зргэгъутын хузпагбэ щалэ акылыифэр Орджоникидзе дэт мэкьюмэш институтын 1965 гъэм щиэтыхуаш. Ар Шыгъушэм «фы» защэкэ къиухаа ики институтын егъэджаа къагъянэжаа, абы егъэцьилэ аспирантурэми и щиэнгъэм щыхигъэхуаш. Щиэнгъэ ку зыгъютаа Хъэбил институтын зыкъомр щилэжье нэужж Налшык къигъээжки, джэд фабрикэм бухгалтер нэхъыщхуэ клааш. Иужькэ ар щилэжье «Щхээлкъуэ», «Налшык» совхозэм, республикэм и «Мэкьюмэш техники» обьединенем, еджапэ нэхъыщхуэ ирагзэблэгъэрэ щиблэм лекцэ къауджээрт. Зи лэжьигъэм фыгу хэзэшькы Хъэбил къольэури, Къэбердей-Балькъэр къэрал мэкьюмэш академием ирагзэблэгъаш.

Сыт хуэдэ лэжьигъээ Иенатэйтами, и гумрэ и псэмрэ етааэ, жуулалтынгъэр зыхицэу щытаа Шыгъушэм. Хъэл-щэн дахэ хэлтээ, и лэжьэгъухэр фыгу ильягъурт, хуэй хуум, ядээлэгъурт, студентхэм щиэнгъэшхуэ ягъэдильхээрт. Уи сээбэл цыхум екимэ, гъашцэм щхээпэ узэрыщихуэ уэ зыхэццэжмэ, а гурифыгъуэм узэштээртэй, абы къуут тегушхуэнгъэм ии акалылыр еунэтэ, Испкъялэпкын хэль лъынхуэ поси къызэшчоушэри, Хэкум, лъэпкын я зуужыныгъэм нэхъыбээ зэрихэлхээнэх ухолажжээ. Мис ахуудээ псуашаа Шыгъушэм Хъэбил.

КъБР-м и Правительствэм и унафэкэ Къэбердей-Балькъэр мэкьюмэш академиет 2003 гъэм къышишэуахаа бухгалтерхэм я щиэнгъэм щыхагъахуэ центр. А лэжьигъэхуэри и пщэм къышалхуаш зи Иещагъэм фыгу хэзэшькы Хъэбил, методика центрым и унафэши яцщаа.

И Иэзагъэр къальытэри, Шыгъушэм «Урысийм щыхих зилэ и бухгалтер» медалыр къиухагъэфэшаш. Ахуудээ щытху тхылту къратам и бжигъэр күэдькайш. Хъэбил еш имыцэу гъашцэм щыгэрьтаа. Хэкури, лъэпкыри, щиблэрэ къыгъэуухуэ лэжьаш. Зигури зи псэри къабээ цыхум Алхыри долэпкы. Хъэбилээр и щхээгъусэ Хээлимэтэя къуишири, абыхэм къятепшыкыяа цыкхуэри, езым хуэду, хэкупсэу ягъэсаш. Ахэри зыгърт Иенатэхэм щылашэхэц.

Къэралым, жылагуэм къиухаа гульйтэм и за-къутэкын Хъэбил и пщэр зыгъетир, атэ Шыгъушэхэ зэригушхуэ лъэпкыыл нэст ар. Псори нэхъри зэ-къэришхэн щхээкэ, лъэпкэ зэхүэс ицьину, щыпэ күэдым щицхуяа Шыгъушэхэ зэриштээ, зы унафэм щиэтэ, я щиблэр фыму хуагъасаа зэтриублану күэд щиауз и хуэупсапэлт Хъэбил. Ахуудээ Иуэху иным щыпхъэм чэнджеэгүү ишцаа и нэхъыжхэри, щалэ нэхъ лъэрэхэхэри, цыхубзэри.

Хъэбил хуэфэкыаа Шыгъушэхэ къахэкяа Адыгэйм, Къээбердей-Балькъэрим, Къэрэшай-Шэрдэжэсийм щыпсэхүэр зэхүишесын, Тыркум щыпсэу Шыгъушэхэм запицээн. 2008 гъэм лъэпкыыр зэхүэрээзуэ «Шыгъушэ» лъэпкэ зэгухъэнгъэм и тхъэмадэ хахаа щытаа ар, нобэр къыздэсми а пщэр игъэлжээ лэжьаш, Иуэху фыму куэди Шыгъушэхэ къахильхуаш.

И гъашцэм уриплъэжмэ, Хъэбил хэкуми, бынми, лъэпкими яхуилэжкар машцэкын. Араш абы и фээпль нэхур мыклюдэжын зыщынури. Ди нэхъыжыгъфын иужь къинахэм абы илэжка Иуэхуэфэхэм пызыщэфын Тхъэм диши, дэ дызэрхуэрэзэм хуэдэу лъэужж дахэ къэзыгъяна Шыгъушэ Хъэбил Алхыри арээс къиухуу. Жэнэткэ Алхырим игъэгүүфэ!

Шыгъушэ лъэпкын къылбагъэдэкыуу.

Пошт дамыгъэхэм тхыдэр яхъумэ

Филология щиэнгъэхэм я кандидат, КъБКъ-м и СГИ-м и доцент, УФ-м и Тхакуэхэм я союзым хэт Абазэ Албэц и жэрдэмкэ, КъБР-м и Зэхуэхэсакуэхэм (коллекционерхэр) я зэгухъэнгъэмрэ «Урысийм и пошт» Йуэхуцаплээм Къэбердей-Балькъэрим щиэл къудамэрэ (УФПС) зэгүүсэу къыдагъэкааш адигэ узэшлакуэ, ССР-м и Тхакуэхэм я союзым и Къэбердей-Балькъэр къудамэм и япэ унафа-щу щыта Нало Жансэхуу Мирзэбэц и къуэм и цэктэ пошт карточка.

«ПОШТ карточка» хуужыр письмоулъэм дэмыльту зэрхээ, тхыгъэхэр зэхуахаа зэрэзэлэхах. Хэти ицьыху «открытка»-хэр пошт карточкэхэм я зы лэжыгъгуу араш. Хабзэ хууаа, пошт иэмэпсүмэхэри къагъэшхээпэ тхыдэм, Ѣэнхабзэм, гъуаздэжэм, Ѣыхуба гъашцэм Ѣыццэриуухэр ягу къагъэкыжын папцэ.

Нало Жансэхуу и цэктэ карточка къыдагъэкын Ѣыхуусыгъуэ хуэхуар узэшлакуэ къызэралхурэ ильэс 115-рэ зэририкүүр. Къинэмшилэуэ, ильэс 90 мэхү Жансэхуу Къэбердей-Балькъэрим и усакуэхэмрэ тхакуэхэмрэ я япэ дыдэ зэвүүцэ зэригъэкүүрэ.

Гу лъялтапхээц зи гугуу тщы Йуэхугуэр тхыдэ лъэхъэнэ гугуум хиубыда, лажэ ямыгъуэ Къэбер-

дей-Балькъэрим Ѣагъэклээда цыхухэм я зым и пщэр къаэтыжын мурадкэ япэу ягъэзацэл лэжыгъуэ зэршыгъыт.

Нало Жансэхуу и цээр зезыххэ пошт карточка 2021 гъэм дыгъэгъязэм и 11-м сыхыти 10-м Налшык и Пошт Йуэхуцаплээм нэхъыщхэм и Ѣыххэплем Ѣаутыпщаа «Къэбердей-Балькъэрим и Ѣыхх» мыхуурыр трагъаукэ. Лэжыгъэр зэфээзгъэклэр КъБР-м и Зэхуэхэсакуэхэм я зэгухъэнгъэм и президент Грищенко Сергейрэ карточкаар къыдэгъэкынмкэ жэуал зыхыа Тхъэкъуахуу Йуэсэрээ.

Нало Жансэхуу и гъашцэмрэ лэжыгъэхэм куэд Ѣаэд Ѣадж КъБКъ-м и Социально-гуманитар институтын и студентхэм. Ар хеубыдэ «Къэбердей-Шэрдэжэс литературэм и тхыдэр», «Къэбердей-Шэрдэжэс драматургиер», «Къэбердей-Шэрдэжэс литературэм и критикэ» унэтэныгъэхэм.

Зи гугуу тщы пошт карточкаар Ѣаутыпщаа зэуцэл эхтэй КъБКъ-м и Ѣэнгъэхэ библиотекэм и лэжыакуэ нэхъыжь Къэмбэчокуэ Альбинэрэ СГИ-м и студентхэу Ерыджокуэ Азидэ (3-нэ курс), Шомаху Алёнэ (4-нэ курс), Еффэнди Регинэ (4-нэ курс). Ныжыцэхэр абы къышдэжаш Нало Жансэхуу и критикэ лэжыгъэхэм Ѣыш пычыгъуэхэм.

ЧЭРИМ Марианнэ.

◆ 1984 гъэм къалъуаа журналист, егъэджаа Ѣоджэн Мулат.

Дунейм и Ѣытыкээнур

«pogoda.yandex.ru» сайтын зэритымкэ, Налшык уфаа Ѣыштынүүш. Хуабэр маҳум градуси 2 - 4, жэцьим градуси 1 - 2 Ѣыхынүүш.

Дыгъэгъязэм и 19, тхъемахуэ

◆ Хуэмшилэуэ посэхэм защэгъэкын энхийм и дунейпсо маҳуэш ◆ Урысийм Федерацэм Шынагуэншагъэмкэ и Къэралым къытшызэгъэпчынмкэ и органхэм я лэжыакуэхэм я маҳуэш ◆ Къылукъум и дээ тласхэштэй Иенатэйтэл и лэжакуэхэм я маҳуэш ◆ 1918 гъэм Цыхуба комиссархэм я советын унафэ къыдигъэклэр Дээ Плыжыым и къудамэхахэр (дээ тласхэштэх гупхэр) къызэгъэпчын тухуаа.

◆ 1827 гъэм къалъуаа Польшэм Ѣыш революционер, адигэхэм я посэукээр, я хабзэхэр зыджу Ѣытаа Лапинский Теофил.

◆ 1906 гъэм къалъуаа Къэбердей-Балькъэрим Ѣыш, адмирал, Ишхэрэ, Балтий флотхэм я командующэу Ѣытаа Головко Арсений.

◆ 1935 гъэм къалъуаа филолог Ѣэнгъэхэм я доктор, Горькэм и цээр зезыххэ Дунейпсо литературнэ институтын и профессор Алий Алзэ.

◆ 1939 гъэм къалъуаа футбольист Йэзэу Ѣытаа, ССР-м и РСФСР-м я чемпион, КъБР-м физкультуурэмрэ спортынмкэ Ѣыхих зиэ и лэжакуэ Испцэ Александр.

Дунейм и Ѣытыкээнур

rogoda.yandex.ru» сайтын зэритымкэ, Налшык уфаа Ѣыштынүүш, пальз-пальзээрэ уэш къышщынүүш. Хуабэр маҳум градуси 2 - 4, жэцьим градуси 1 - 2 Ѣыхынүүш.

Дыгъэгъязэм и 20, блыжхъэ

◆ Цыхухэм я зэкъуэтэныгъэм и дунейпсо маҳуэш ◆ УФ-м Къэралым шынагуэншагъэ къытшызэгъэпчынмкэ и органхэм я лэжыакуэхэм я маҳуэш ◆ Армением, Белоруссием, Къырьызым къэрал, лъэпкэ шынагуэншагъэмкэ я органхэм я лэжыакуэхэм я маҳуэш ◆ 1760 гъэм къалъуаа адигэпч, урысийдээз полковнику къулкыу Ѣышыцлаа Хъэтлохъуушкыз Исмэхиль-Бей.

◆ 1944 гъэм къалъуаа КъБР-м Ѣыхих зиэ и журналист, публицист, «Кабардино-Балкарская правда» газетэм и редактор нэхъыщхэм и къудээзэй ильэс күэдкэ лэжкаа Гъуаплъашэ Зайдин.

◆ 1952 гъэм къалъуаа тхакуэ, журналист, «Іуашхъемахуу» журнальм жэуал зыхы и сектрару Ѣытаа Хъэлипши Муладэ.

Дунейм и Ѣытыкээнур

rogoda.yandex.ru» сайтын зэритымкэ, Налшык уфаа Ѣыштынүүш. Хуабэр маҳум градуси 7 - 8, жэцьим градуси 3 - 4 Ѣыхынүүш.

Зыгъэхъэзьырар
Жъэкэмыхъу Маринэш.

Лъэпкэ йущыгъэ:

Дахэу ябз дахэу ядыхыркыым.

● Прозэу тха усэхэр ● Жыгъяаэхэр ● Йуэрыаатэ ● Гушыаа ● Лъэпкъ шхыныгъяаэхэр ● Псэлъафэхэм я хъыбар ●

Зыгъэпсэхугъуэ махуэм

Малъхъэдис

Зыгъэхэзыар щхъэшэмьиши изэш

Джатэ уапэ

Гээрү ялархаха пщащэ тхээхудым, заэштиудри, мэзым-
кэ иунтлааш. Абы игүсэт зы щалэщи.

- Псынчэ! - жээ дээпчми, пхъэрэжэ якэлъеутыпш.

А түри жэмэ, мыдрейхэри якэлъяжээр - пщыхээшхэ-
хуэгъэзэки хуащ.

Ныжыщитым мэзым зыщадзэ.

Бий гуп, я джатэр къиха хээзыру, я ужым кэшцу итш.

Щалэмрэ хыдэбэзимэр зээуэ къоувыэ, быдэу зыз-
ракузылэри, зыжэу:

- Я дэди Тхээ!..

Зи нэм къытрихъаа жэхэм асыхьэтим «щы-къы-къыкъ!..»
макь ин эзах. Къызатеувыэрэ заплтыхьмэ - щали хыдэбэ-
зи щыэжтэкъым. Уафэм зыхуэзыхжыгъяаэхэм я лъэ-
дий ишлэлакуухэр иджири лупшы хыболовьгъук, ауз я щхъэкли
къомыр зэхээзэрыхыжаси, зы фыцлагъэ арагьгуу я щхъэм
къышхъэшьильт. Нэгъуэш зыри щыэтэкъым: зекли, зеки,
ауз хыфэдзааз макь пычааху гуэри...

- Тээш!экаахэш! - жээ зым, къэтэмакъаа; и джатэри япэ
къыиэрхъаа жыг лъэдий хеупцэ...

...Си пащхээ дыдэм щекуукын хуэдэу а псор си нэгу
щюоки.

Жыгыпкъым си щхъэр егъэшцаауэ сышытти, сышукуутыуэрэ
сепльмэ - пэж дыдэу, тлуу къөжьэу, зыуэ зэхээлэка хуэдэт
жыгыр. Цыхум и шхужыщхъэр зыхуээнум и дежи джатэ
уапээр иджири лупшы телт...

Къэжэр Хъэмид.

Екүэлкъиу: 2. ... вауэ зи щы-
павэ. 5. Уэлбанэм, дыгъэ гуа-
шыэм ушызыхумз. 7. Мэлыц
щабэ. Е ... бостай. 9. Аргууэ
зээ, ... кхууей. 10. Зи кур
нэш, купшцэ зэрымыль. 11.
Нанэм мэлыл ... игъэжьащ.

14. Бдээжьей ллэхужыгъуэ.

19. Бхэйм и дэ, яшх. 20. Хэ-
ку зауэшхуэм и зэмнамын

Къэбэрдей-Балькъэрэм и
парт унафэшц нэхъышхъэу

щыта ... Зубер. 21. Зеиншэ.
23. Бээзэрир ... щялпэш. 24.
Егъэлэяау нэпсэй. 25. Языны-
къэуэ пхъэшхъэмьищхъэхэм я
кум илъш.

Къехыу: 1. Дамэкъуэ ира-

гэлъадэу бжым илэ гуанэ. 3.

Шы къэпшентям къышхъэшх.

4. Ухэнэпэ ... лъэххуэмьищ.

5. Лъэпш и зы лэмэпсэим. 8.

... нэхъжым нартыху хъэсэр

къызшэлэриуаш. 12. ... лъя-

гъуэ зэхуаэш. 13. Пшы зэрихъэ

... мэхъу. 15. Совет зэмнамын

зекууэ щыта ахъшэ жьгье.

16. Тхылтым и «джанэ». 17. Иш-

слэпэсэим щыщ. 18. Адыгэ шхын

гъур, джэдыхиэриш. 22. Социа-

лист Лэжыгъэм и Лыхууж ...

Нарсан.

Зэхээзилхъар

Мыз Ахьмэдц.

Дыгъэгъязэм и 11-м

**ди газетым тета пса-
лъэзблэдзым и жэуалхэр:**

Екүэлкъиу: 3. Ажэгъафэ. 4.

Данэпс. 6. Пхъашхъэ. 8. Лъэг-

дигъуэ. 9. Блыгушцэт. 11. Мэз-

дэжд. 12. Бгъуэшцэ. 13. Нэ-

рыбгэ.

Къехыу: 1. Санэпль. 2. Къэрэ-

бэ. 5. Адэжынэ. 7. Хъэгүлывэ. 9.

Бэджэнд. 10. Тхээльээ.

Птишэ и джэду ирисхъаш

Птишэ и щхъэгъусэм джэд лыбжээ ишцү я
гъунэгъур къышыхъаш. Къышыхъам джэдым
щыщ иригъэшхыну Птишэ хуейткъым, ар
къыпимыхжыну и щхъэгъусэм нащхэ ху-
ицшаш. Фызри и лым фэлэлтири, къышыхъар
щысаху шыуаным и гугуэ ишцакъым. Гъунэгъур
ри гъэхуншти, уэршэрорэ жэшцыр хэкүйтэху щы-
саш. Ар щыщэкъыжим:

- Иджи дышхэнц! - жаалу шыуаныр къы-
щытрахыжым джэд лыбжээр фамыши
ихъухат.

Упсэумэ, сэ схуэдэ ухуунш, улэмэ, мыбы хуэдэ ухуунш!

Лыжж набгъэр здэкүүм шы щхъэ къупщхъэм
игъэлэпэрэри джэлаш. Лыжжим зыгъэ-
лъэпэрэпа къупщхъэжыр къицтауэ зэпилэ-
быхырт. Лыжжир зэрильэпэрэпар щялэж
гуэрим илъагури:

- Къэпштамкэ сэздэгъэгушэ, тхээмадэ!
- жиалц щялнакъиэ.

- Укысцэмыннакъ, щялэ! Упсэумэ, сэ схуэдэ
ухуунш, улэмэ, мыбы хуэдэ ухуунш! - жиэри,
шы щхъэ къупщхъэр лъэнкъуэкэ юидзаш.

Зэпкъримыхауэ гэжъа джэд

Джэд гэкъэбэрэ псы щыиэ-
кэ ятхъэшц, хыдан къабзэкээ
ялъэццыж, ягъэгъущ. Абы и
күэццыр яшыу, шыгъу, шыб-
жий сыр, бжыныху уба ща-
хуэрэ. Джэд щыбым шыгъу
флэкл щахуэркъым. Иланэ
тебэм дагъэ иракэри, къа-
гъэпль пштырагъыр градус
200-м нэсиху, абы джэд шыуар
халхъэ и щыбир егъэшхуа.
Зэрэгэдээзэкирэ тхуэпль да-
хэ хъху дакъикы 5-7-кэ ягъа-
жье.

Иужкъэ джэдир зэрильт
тебэр хъэкульэм ирагъэувэ-
ри, дакъикэ 25-рэ худэзикээ
ягъажье, зэзэмээз зэрэгэ-
дээзэкирэ. Джэдлыр мып-
шэрмэ, щагъажьэкли джэд
щыбым шатэ щахуэ, тхуэпль
дахэ ишцын щхъэкли. Джэд
жъар хъэкульэм кърахыжи,
хуемэ зэрыпсоуэ ё ыхъэ-
хъхуэрэ упшцетауэ Иэнэм

тралхъэ. Тебэм къина да-
гъэри езы джэдым къыш-
ижа псыри трактэж. Пластэ, ща-
хуэрэ и гъусэу пштыру яш.

Халхъэхэр (цыхуитху Ѣ-
хъэ): джэд гэкъэбэрэ - г

1100-рэ, сэхуран дагъэу - г 100,
бжыныху укъэбэа - г 30,
джэдым щахуэ шатэу - г 50,
шыгъуу, шыбжийу - узыхуим
хуэдиз.

Къубатий Борис.

Дыгъужьир гъашхи пэт...

Пээ нэшчим зэшыр и ща-
сэш.

Псори зыщэ дунейм тэ-
ткъым, апхуэдэ ухуэээмэ -
Езим и пащхэ ухуэжэа-
раш.

Си егъур нобэ згъэгүфэри
псапэ къэсхъаш: си гуныкъуэ-
гъэр хуэсүэшаш.

Дыгъужьир гъашхи пэт,
мэзымкээ пльэнүүш; цыхур
гъаси пэт, «уей-уей» жоз-
гъээлээ псэукэм хуцэкъунүүш.

Уи лъэр здынэмисын уи
гupsысэр бгъэлъяатэмэ - куэ-
дауэ бжы.

Хиутэтну, цлайнапейкээ уи
гъэууну щхъэузыгъуэ лъы-
хуэм дежкэ си три фэгъэ-
напиэш.

Хъэту Пётр.

Псалъэзэблэдэз

гэлъадэу бжым илэ гуанэ. 3.

Шы къэпшентям къышхъэшх.

4. Ухэнэпэ ... лъэххуэмьищ.

5. Лъэпш и зы лэмэпсэим. 8.

... нэхъжым нартыху хъэсэр

къызшэлэриуаш. 12. ... лъя-

гъуэ зэхуаэш. 13. Пшы зэрихъэ

... мэхъу. 15. Совет зэмнамын

зекууэ щыта ахъшэ жьгье.

16. Тхылтым и «джанэ». 17. Иш-

слэпэсэим щыщ. 18. Адыгэ шхын

гъур, джэдыхиэриш. 22. Социа-

лист Лэжыгъэм и Лыхууж ...

Нарсан.

Зэхээзилхъар

Мыз Ахьмэдц.

Дыгъэгъязэм и 11-м

**ди газетым тета пса-
лъэзблэдзым и жэуалхэр:**

Екүэлкъиу: 3. Ажэгъафэ. 4.

Данэпс. 6. Пхъашхъэ. 8. Лъэг-

дигъуэ. 9. Блыгушцэт. 11. Мэз-

дэжд. 12. Бгъуэшцэ. 13. Нэ-

рыбгэ.

Къехыу: 1. Санэпль. 2. Къэрэ-

бэ. 5. Адэжынэ. 7. Хъэгүлывэ. 9.

Бэджэнд. 10. Тхээльээ.

Бзу цыкы!

Си деж къакуэ, си бзу цыкы,
Сэ уэстинш щыкъун.
Къумыгъанэ уэ зыцыкы,
Сиэш узри

УсакIуз цэрэгчүэм и щыхъкэ

Къэрэшай-Шэрджэс Республикаэм хыхъэ Хъэбэз къуажэм щэнхабзэмкэ и унэм щекуялцащ «Бемурзовъ къеджэнгъэхэр-2021» япэ щизненгъэ-практикэ конференцыр. Ар щытащ УФ-м и ТхакIуэхэм я зэгухъэнгъэм хэта, КъШР-м щыхъх зиэ и егъэджакуэ икИ и щыхъх усакIуз, Къандур Мухъедин и дунейпсо саугъэтыр зыхагъэфэща Бемурзовъ Мухъедин и фэепль.

КъШР-м Лъэпкэ йуэхухэмкэ, щыхъх коммуникацхэмэра печатымкэ и министерствэм и нээм щету ирагъэклукэла

зыхъх щхэпэр къызэригъэпещащ «Адыгэ Хасэ - Черкесский Парламент по защите прав и интересов черкесского народа» жылагуэ зэгухъэнгъэм, Хъэбэз район админи-

страцэр и дээпликуэгъуу. Зыхъхэм зэпээшцэу хэтш КъШР-м Гуманитар къехутэнхъэмкэ и институтын, Черкесск къалэм егъэджэнгъэмкэ и къудамэм, Хъэбэз, Адыгэ-

Хъэбэз районхэм я библиотекхэм егъэджэнгъэмрэ щэнхабзэмкэ я къудамхэм я лэжъакуэхэр, Къэбэрдей-Балькъэр, Адыгэ, Абхаз республикхэм, Тыркум щыщ щэнхабзэмрэ егъэджакуэхэмрэ.

ЗеуущIэм щытепсэльхъяаш адыгбзэмрэ литературэмрэ, андэдэлхубзэхэр, йуэрыуатэр хъумэним таухуа я епльыкхэмрэ 16-малхэмрэ, лъэпкхэм я щэнхабзэ-тхыдэх хъугуэфлыгъуэхэр мигъэклудыхыным и йуэхукэ библиотекхэм я мыхъэнэм.

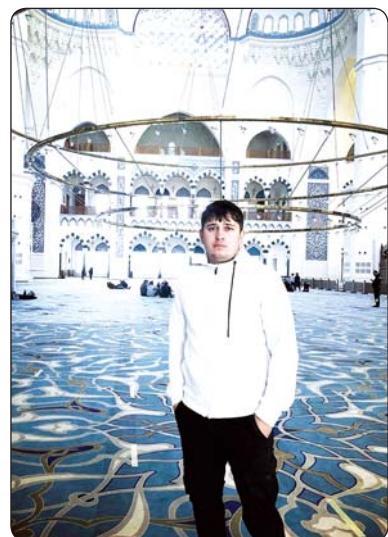
Конференцым саугъэтхэмкэ щагъэльэпращ абы и пэ къихуэ социальнэ сайтхэм адыгбзэмрэ литературэмрэ таухуа ёджаакуэхэм папщэ шрагъэклукэла зэпеуэм къыхажаныкхэр, лэжъигъэ нэхъыфи зыгъэхъэзырахь. Абы ныбжышц 150-м щигуэхэтш.

Зыхъхэм къыщаща унафхэм къыдэклуэ, Бемурзовъ я унагуэм къыщыхалхъяаш Бемурзовъ Мухъедин и цэр зезыхъэ «Усэнэ» клубыр адыгэ усакIуз, тхакIуз ныбжышцэхэм къыхузэрэгъэпэшыну. ЗеуущIэм щаубыхуащ дялкээ ар ильэснм тIэу ирагъэклукэлын.

Бемурзовъ Мухъедин и гъашцээр триухуащ адыгбзэмрэ литературэмрэ джыним, къэхутэнгъэхэр егъэклукэным, щIэблэм зэгъэужыным къышагъэшхъэпэн лэжъигъэ зыбжанэ къыдигъялащ. Апхэдэу пэцIэдээ классхэм я еджаакуэхэм я дерсхэр адыгбзэмкэ егъэклукэным таухуа япэ къэпщытэнгъэм ехъэлла йуэху бгъэдыхъэлкэр къыхихъяаш щытащ.

ТЕКИУЖЬ Заретэ

**Гъубж БетIал
Урысейм и
командэ къыххар
хуагъэфащэ**

Къэбэрдей-Балькъэрим Пауэрлифтингымкэ, мас-рестлингымрэ сумомкэ и федерацэм и президент Гъубж БетIал Урысей Федерацэм и командэ къыххам и етIуанэ гупым и тренеру ягъэуващ.

БЕТИАЛ 1992 гъэм бадзэ-уэгъэм и 13-м Налшык къалэм къышальхъяаш. 2009 гъэм Къэбэрдей-Балькъэрим и къалашхъэм дэт курит еджаипэ №30-р къиухащ. Школым щыщIас ильэсхэм илпшэрызаумкэ, футболымкэ, нэхъижыгуэлкэ пауэрлифтингымкэ зиггасэу щытащ. Курит еджаипэ илжийн УФ-м и МВД-м и еджаипэ нэхъышхъэм и юридическэ факультетым щIэтисхъяаш. 2016 гъэм Къэбэрдей-Балькъэр къэрал университетым физических щэнхабзэмрэ спортымкэ и факультетым и магистратурэр къиухащ.

Гъубжим и тренер лэжъигъэм щидзаш пауэрлифтингымкэ япэ мастер зэхъээхум щытеклуя нэужж. БетIал и япэ гъэсэну щытащ и къуэш нэхъышцэ Гъубж Иэдэм. Ильэс 15-м иту яр пауэрлифтингымкэ ныбжышцэхэм я дунейпсо чемпион хъуаш икИ «спортым мастер» цэр къыфлаашащ.

2010 гъэм къышыцэдзауз Гъубж БетIал «Элита» класс зиэ 1 спортсмен, Спортым щыых зиэ и мастеру 1, дунейпсо класс зиэ спортым и мастеру 6, спортым и мастеру 38-рэ, спортым и мастерым и кандидатуру 42-рэ игъэхъэзыращ.

2020 гъэм Гъубжим и нээ щIету япэ дыдэу къызэрагъэпещащ Къэбэрдей-Балькъэрим сумомкэ и команда къыххар икИ Урысей Федерацэм и чемпионатын хэтш.

Гъубж БетIал Къэбэрдей-Балькъэрим пауэрлифтингымкэ, мас-рестлингымрэ сумомкэ и федерацэм и япэ президент.

2020 гъэм фокладэм и 30-м Урысей Федерацэм спортымкэ и министр Матыцин Олег и унайфкэ Гъубжим къыхуагъэфэшаш мас-рестлингымкэ «Урысей» категории зиэ судья» дамыгъэр. 2021 гъэм и мазаас БетIал къраташ «мас-рестлингымкэ категории нэхъышхъэ зиэ тренер» цэльялпэр.

2021 гъэм и дыгъэгъязэм къышыцэдзауз Гъубж БетIал мас-рестлингымкэ Урысей Федерацэм и етIуанэ команда къыххам и тренер нэхъышхъэш.

ЖЫЛАСЭ Замир.

